

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobkyně: **Ing. Bc. N. T.** proti žalované: **Univerzita Karlova**, se sídlem Ovocný trh 560/5, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 1. 2017, č. j. UKRUK/11378/2016-3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. 7. 2017, č. j. 9 A 36/2017-52,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. 7. 2017, č. j. 9 A 36/2017 - 52, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobou ze dne 1. 2. 2017 se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí rektora Univerzity Karlovy ze dne 2. 1. 2017, č. j. UKRUK/11378/2016-3, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí děkana Matematicko - fyzikální fakulty Univerzity Karlovy o nepřijetí žalobkyně ke studiu doktorského studijního programu. Přílohou žaloby bylo potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Kromě identifikačních údajů a osobního stavu žalobkyně v potvrzení nic dalšího neuvedla a jednotlivé řádky proškrtla.

[2] Městský soud v Praze usnesením ze dne 8. 3. 2017, č. j. 9 A 36/2017 - 42, vyzval žalobkyni, aby soudu sdělila „*přibližnou výši nutných nákladů na její živobytí (tj. nákladů na*

bydlení, stravu, ošacení, dopravu, lékařskou péči aj.) za období prosinec 2016 – únor 2017[...] a věrohodným způsobem doložila, z jakých prostředků nutné náklady na své živobytí hradí.“

[3] Žalobkyně k usnesení soudu zaslala „Čestné prohlášení k doplnění prohlášení o příjmových a majetkových poměrech“, ve kterém uvedla, že ode dne 1. 10. 2012 nemá žádný příjem a je odkázána na pomoc své matky, nemajetné starobní důchodkyně. Již více než dva roky žalobkyně vede spor s Ministerstvem práce a sociálních věcí týkající se příspěvku na živobytí. Závěrem žalobkyně uvedla, že nezná výši důchodu a výdajů na živobytí maminky, se kterou sdílí místo trvalého pobytu. Prokázání výše výdajů maminky pak považuje za jsouci v rozporu s dobrými mravy, její vírou a zákonem.

[4] Městský soud žádost o osvobození od soudních poplatků zamítl. V odůvodnění napadeného usnesení především zdůraznil, že žalobkyně byla řádně poučena o důsledcích nevyhovění výzvě, přesto nesdělila ani přibližnou výši nutných nákladů na její živobytí, ani věrohodně nedoložila, z jakých prostředků tyto náklady hradí. Není totiž zřejmé, zda příjmy maminky postačují k úhradě jejich životních nákladů, jakož i nákladů žalobkyně. Soud dále považoval za nevěrohodné tvrzení žalobkyně týkající se neznalosti výše důchodu a výdajů vynakládaných na společné bydlení (výši nájmu a poplatků spojených s bydlením). Žalobkyně podle soudu ani náznakem neuvedla, z čeho hradí náklady na ošacení, dopravu, hygienické prostředky či náklady spojené s vedením četných soudních sporů. Ná vazně soud konstatoval, že žalobkyně nesplnila zákonné podmínky pro osvobození od soudních poplatků, neboť věrohodným způsobem nedoložila soudu své majetkové poměry.

[5] Soud v napadeném usnesení vyřkl i následující: „jsoucí v rozporu s dobrými mravy soud považuje [...] chování žalobkyně, která se po absolvování vysoké školy nestydí nechat se ve svých 41 letech žít svou matkou – nemajetnou starobní důchodkyní.“ Dále dodal, že „míra nezaměstnanosti (zvláště v Praze) [je na] historickém minimu a firmy mají potíže sehnat dostatek zaměstnanců. To, že žalobkyně podle svých možností bezplatnou činností v apolitickém odborném spolku podporuje svou alma mater [...], je sice pěkné, žalobkyně by se ale měla především vážně zamyslet nad tím, zda konečně nenastala ta správná chvíle najít si placené zaměstnání.“

II. Kasační stížnost žalobkyně

[6] Žalobkyně (stěžovatelka) se s názorem krajského soudu neztotožnila a dne 3. 8. 2017 podala kasační stížnost. Důvody pro podání kasační stížnosti podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a), b), d) a e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[7] Stěžovatelka má za to, že soudní spory a zneužívání procesních předpisů soudy jí brání v zařazení se do společnosti a uplatnění v kvalifikovaném zaměstnání, neboť „kauzy stěžovatelky jsou zamítány právě na nedoložení právního vzdělání stěžovatelky, nezaplacení SOP nebo kombinaci obého.“ Usnesení soudu vytýká rozpor s principem na spravedlivý proces a negativní teorii důkazní, dle které je „ten, kdo tvrdí negativní skutečnost od důkazního břemene osvobozen.“

[8] V petitu kasační stížnosti stěžovatelka požaduje zrušení napadeného usnesení.

[9] Vyjádření žalovaného nebylo vyžadováno s ohledem na skutečnost, že se jedná o kasační stížnost směřující proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků, tudíž se z povahy věci týká výlučně právní sféry stěžovatele (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 6 Ads 72/2009 – 144).

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud shledal, že podmínky řízení jsou splněny. Vzhledem k právnímu názoru rozšířeného senátu je třeba hodnotit kasační stížnost proti usnesení krajského soudu, jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, jako přípustnou (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 20. 5. 2014, č. j. 3 As 125/2012 - 43).

[11] Soud nepožaduje zaplacení soudního poplatku. Za situace, kdy je předmětem kasačního přezkumu usnesení, jímž nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků, by totiž trvání na podmínce uhrazení soudního poplatku znamenalo jen další řetězení téhož problému (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37).

[12] Ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. o povinném zastoupení stěžovatelky v řízení před Nejvyšším správním soudem se v dané věci neuplatní (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 7. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 20).

[13] Kasační stížnost je důvodná.

[14] Rozšířený senát v usnesení ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009 - 95, uvedl, že „[p]ři úvaze o splnění podmínek pro osvobození [...] soud vychází z žádosti a dokladů účastníka řízení, případně z dalších skutečností, jsou-li mu známy např. z jiného řízení. Přitom váží jednak výši soudního poplatku a dále veškeré skutečnosti, které se sporem souvisí.“ V této souvislosti měl městský soud přihlídnout ke svému předchozímu rozhodnutí ze dne 17. 2. 2016, č. j. 10 A 1/2016 - 25, ve kterém na základě obdobného množství informací uvedl, že stěžovatelka „doložila, že její majetkové poměry odůvodňují osvobození od soudních poplatků a soud nemá důvod o nemajetnosti žalobkyně pochybovat.“ Výše uvedený závěr soud učinil, přestože mu stěžovatelka nesdělila bližší majetkové poměry své matky. Ve dvou skutkově obdobných případech soud vyhodnotil naplnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků naprosto odlišně.

[15] Z předchozích řízení navíc vyplynulo určité množství informací o stěžovatelce - ta setrvale tvrdí, že je nemajetná a nemá žádné příjmy; vede spor o příspěvek na živobytí; svá tvrzení nedokládala veřejnými listinami apod. Pokud se soud zamýšlel, při znalosti shora nastíněných okolností, odchýlit od svého předchozího závěru, měl tak učinit dostatečně přesvědčivě a pro stěžovatelku předvídatelně, aby v řízení neutrpěla újmu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 9. 2008, č. j. 1 As 63/2008 - 34). Soud musí vždy dbát, aby jeho rozhodnutí nebylo pro účastníka řízení překvapivé (srov.

rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 8. 2015, č. j. 1 As 91/2015 - 47, či nález Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2003, sp. zn. IV. ÚS 690/01).

[16] V daném případě se tomu tak nestalo a napadené usnesení trpí vadou nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. ve spojení s § 109 odst. 3 s. ř. s.].

[17] Nadto je zapotřebí připomenout, že Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 18. 4. 2016, č. j. 2 Ads 82/2016 - 16, a v usnesení ze dne 14. 6. 2017, č. j. 6 Ads 163/2017 - 21, shledal, že stěžovatelka splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků.

[18] Nyní přezkoumávaná věc svým časovým rámcem spadá do období mezi vydáním usnesení druhého a šestého senátu. Stěžovatelka k objasnění své majetkové situace podala obsahově totožná čestná prohlášení v nyní vedeném řízení, jakož i ve výše uvedených řízeních. Městský soud by se pro účely dalšího řízení měl s usneseními seznámit a jejich závěry ve svém budoucím rozhodování zohlednit.

IV. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[19] Usnesení městského soudu z důvodů shora uvedených Nejvyšší správní soud zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s.). V dalším řízení je městský soud vázán právním názorem, který je vysloven v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. srpna 2017

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu